

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОХОРОНІ ПРАЦІ З УРАХУВАННЯМ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ

На сьогоднішній день в Україні відбувається реформування системи управління охороною праці (СУОП), [1] що передбачає формування нової системи запобігання виробничим ризикам шляхом впровадження ризик-орієнтованого підходу (РОП). Метою реформ в сфері охорони праці є підвищення рівня виробничої безпеки, гігієни праці та знищення травматизму на кожному робочому місці. У зв'язку з цим сучасні тенденції державної політики в галузі здійснення контрольно-наглядової діяльності повинні трансформуватися в РОП і моделі забезпечення безпеки. В даному контексті РОП – це виявлення, аналіз і прогнозування небезпек промислових аварійних ситуацій і подій, оцінка ризику і можливих масштабів їх наслідків на об'єктах підвищеної небезпеки для оптимізації необхідних організаційно-технічних заходів щодо попередження аварійних ситуацій і підвищення ефективності забезпечення промислової безпеки на промислових підприємствах. При цьому РОП має на увазі, що інспектор буде приходити на об'єкт не тому, що пройшло три роки з останньої перевірки, а тому, що експлуатація об'єкта пов'язана з серйозними ризиками. Оцінюватися ці ризики повинні на підставі науково обґрунтованих критеріїв. Вважаємо, що у зв'язку з цим планування інспекційних заходів має будуватися на підставі спеціальної методики, яка враховує фактори ризику і поєднує в собі принципи оцінки рівня ризику з практичним досвідом для складання оптимальної програми інспектування. Впровадження і використання даної методики в сукупності з інформацією, яка є у інспектора (клас небезпеки, статистика аварійності на об'єкті і по галузі, дані попередніх перевірок, результати діяльності служб) дозволять організувати комплексний підхід до забезпечення промислової безпеки на підприємстві. Таким чином, на рівні держави і підприємства доцільно ввести складання динамічних карт ризиків і оцінки рівня промислової безпеки, що змінюються в залежності від стану обладнання і застосовуваної технології.

З огляду на ситуацію, що склалася в світі по пандемії [2] і високих рівнів ризиків введення примусових карантинів, актуальним стає питання проведення контрольно-наглядової діяльності на об'єктах підвищеної небезпеки дистанційно в режимі реального часу. Це дозволить: забезпечити визначеність, прозорість і відкритість нагляду в сфері праці; впровадити РОП; впровадити нові форми і методи оцінки ефективності діяльності державних інспекторів праці; сформувати і пропагувати системи внутрішнього контролю дотримання роботодавцями вимог трудового законодавства, а перехід на електронний кадровий документообіг дозволить в повному обсязі реалізувати технологію дистанційних перевірок.

Висновки. Поняття РОП поки не знаходить позитивних відгуків серед промисловців. В першу чергу це пов'язано з невірним трактуванням поняття «управління ризиком». Звичніше в свідомості роботодавців управляти процесами або об'єктами, а не ризиком. Тому в РОП в промисловій безпеці необхідно навчитися розрізняти формальне управління ризиком і організаційно-технічне управління самим небезпечним об'єктом. Потрібно також вміти виявляти майбутні небезпеки – в цьому є сенс реформування СУОП і впровадження РОП на підприємствах і при проведенні контрольно-наглядової діяльності. Для розпізнання майбутніх небезпек пропонуємо застосовувати два методи: спочатку дослідженню повинна підлягати якомога ширша сфера можливих небезпек з нанесенням на карту ризиків, а потім більш докладно повинні оцінюватися і досліджуватися найбільш небезпечні частини сфери складеної карти ризиків.

Впровадження РОП в контрольно-наглядовій діяльності передбачає прийняття наглядовим органом рішень на основі професійного судження про стан промбезпеки на конкретному підприємстві, що дозволить вести нагляд комплексно, в режимі реального часу і своєчасно реагувати на всі порушення.

Список літератури

1. Стандарт ISO 45001:2018 “Системы менеджмента охраны здоровья и безопасности труда. Требования с руководством по применению”.
2. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-51840700>